

Ξεσκεπάζοντας τους συκοφάντες του Αγίου Κωνσταντίνου

[/ Ορθόδοξες Προβολές](#)

Ο μακαριστός π. Γεώργιος Μεταλληνός, στην παρούσα μνημειώδη, ιστορική πλέον ομιλία του, ξεσκεπάζει εν έτει 2007 τη Δυτικόφερτη συνωμοσία των αρχαίων Παγανιστών εναντίον της μνήμης και τιμής του Μεγάλου Κωνσταντίνου, την οποία συνεχίζουν να συντηρούν σε συνεργασία Νεοπαγανιστές και Προτεστάντες, έως τις ημέρες μας.

Ἡ σωστή χρήση τῶν πηγῶν

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ στάση τῶν ἱστορικῶν ἀπέναντι στοῦ Μέγα Κωνσταντίνου εἶναι ἀντιφατική. Για ἄλλους ὑπῆρξε μέγα αἵνιγμα ἢ στυγνὸς δολοφόνος καὶ καιροσκόπος, γιὰ ἄλλους δέ, τὸ μέγα θαῦμα τῆς ἱστορίας. Αὐτὸ συμβαίνει διότι ἐπικρατοῦν συνήθως ἰδεολογικὰ κριτήρια καὶ παραταξιακὲς ἐκτιμήσεις ἐρήμην τῶν πηγῶν. Ἐνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐγκλήματα στοῦ χώρου τῆς ἱστορίας, ποὺ ὁδηγεῖ αὐτόχρημα στὴν αὐτοκατάργηση τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τῶν ἐρευνῶν του, εἶναι ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἱστορίας μὲ ὁποιοσδήποτε διασκευὴς τῆς κατὰ τὸ δοκοῦν, ὥστε νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ἀποδειχθοῦν πράγματα ποὺ ἱστορικὰ δὲν

θεμελιώνονται. Ένα άλλο επίσης πρόβλημα είναι όχι μόνον η ιδεολογική χρήση της ιστορίας και των πηγών ακόμη, αλλά είναι και ο ιστορικός αναχρονισμός. Να επιχειρούνται δηλαδή έρμηνευτικές προσπάθειες στα ιστορικά γεγονότα και στα ιστορικά πρόσωπα μέσα από κρίσεις και προϋποθέσεις του παρόντος, του οποιουδήποτε παρόντος. Γνωρίζετε ασφαλώς όλοι ότι όταν συντάσσει κανείς μια ιστορική διατριβή και μάλιστα αν είναι διδακτορική διατριβή που είναι ή σημαντικότερη εργασία ενός επιστήμονος, παραθέτει ένα εισαγωγικό ή πρώτο κεφάλαιο που αναφέρεται στην εποχή μέσα στην οποία τοποθετούνται τα θέματα με τα οποία ασχολείται. Αυτή η τοποθέτησις είναι απολύτως αναγκαία, σφαιρική από πάσης πλευράς, για να μπορεί κανείς τα συμπεράσματα τα οποία θα συναγάγει, να τα τεκμηριώνει και μάλιστα κατά τρόπον αναμφισβήτητον. Ο ιστορικός αναχρονισμός και η ιδεολογική χρήση της ιστορίας, επαναλαμβάνω, είναι από τις μεγαλύτερες αρρώστιες των ασχολουμένων με την ιστορία, στην εποχή μας περισσότερο. Επίσης, είναι δυνατόν, να στοχάζεται κανείς εις τα ιστορικά γεγονότα έρήμην των πηγών. Αυτό είναι μυθιστόρημα, δεν είναι ιστορία. Μυθιστόρημα σημαίνει, η ιστορικό ρομάντσο ακόμη, σημαίνει ότι χρησιμοποιεί κανείς κάποια γεγονότα τα οποία έστω, στηρίζονται στις πηγές και τα συνδέει με έναν αυθαίρετο τρόπο. Αυτό ακριβώς είναι πάλι άλλη νόσος της ιστορικής επιστήμης. Ο μακαρίτης, ο μέχρι του θανάτου του πατριάρχης των έκκλησιαστικών ιστορικών στόν τόπο μας, ο Απόστολος Βακαλόπουλος, μ' ένα κλασικό έργο που μάς έδωσε για την ιστορία, πολύτομο, του νέου έλληνισμού, αναγκάζεται να απολογηθεί στην επανέκδοση του πρώτου και δευτέρου τόμου και να πει το εξής, ότι «με κατηγορείτε διότι δεν στοχάζομαι επί των γεγονότων, αλλά νομίζω ότι επιστήμη είναι πρώτον ή έρευνα και ή παρουσίαση των πηγών αναλυτικά, κριτικά, και έν συνεχεία ο στοχασμός. Αφήστε με λοιπόν έγώ να ασχοληθώ με τις πηγές», έλεγε ο Βακαλόπουλος, «και έν συνεχεία σεΐς, κάμνετε τούς στοχασμούς σας».

Επαναλαμβάνω λοιπόν, ιδεολογική χρήση της ιστορίας, ιστορικός αναχρονισμός, παραταξιακή νοοτροπία, και έν συνεχεία άνέρειστος, άθεμελίωτος στοχασμός, καταργούν τόν ιστορικό και την έρευνά του.

Οί πηγές

Μιλώντας για τόν Μέγα Κωνσταντΐνο, ποιές είναι οί πηγές από τις οποίες άντλούμε πληροφορίες; Ο σύγχρονος ιστορικός, ο πατέρας της έκκλησιαστικής ιστορίας, είναι ο ιστορικός Ευσέβιος, ο οποίος συνεδέετο με φιλικούς δεσμούς με τόν Μέγα Κωνσταντΐνο και γι' αυτό τόν λόγο και οί δικές του πληροφορίες πρέπει να κρίνονται και να διασταυρώνονται με άλλες πηγές. Άν δεν μπορούν να

διασταυρωθοῦν παραμένουν ὡς μαρτυρίες ἀλλὰ ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ τὶς ἐπικαλεῖται κανεὶς καὶ νὰ ὑποστηρίξει αὐτὸ τὸ ὁποῖον θέλει.

Ἕνας ἄλλος σύγχρονος ἱστορικός, φίλος τοῦ γιοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ Κρίσπου, ἦταν ὁ Λακτάντιος. «Περὶ τοῦ θανάτου τῶν διωκτῶν», τοῦ Χριστιανισμοῦ, προφανῶς, ἔχει γράψει. Εἶναι ὅμως καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος ὁ ὁποῖος εἰς τὰ ἔπη τοῦ ἀσχολεῖται μὲ τὶς δυὸ Ρῶμες, τὴν Παλαιὰ καὶ τὴ Νέα Ρώμη. Θεωρεῖ τὴν δευτέρα, Νέα Ρώμη, ὡς σύνδεσμο Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, θὰ ἐπανέλθω σ' αὐτό. Αὐτὲς εἶναι οἱ ἀσφαλέστερες, σύγχρονες πηγές.

Ζώσιμος

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, πηγὴ ποὺ περιέχει ὅποιο ἀρνητικὸ στοιχεῖο ἐπαναλαμβάνεται μέχρι σήμερα γιὰ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο, εἶναι ὁ εἰδωολάτρης, ὁ ἐθνικὸς καὶ φανατικὸς μάλιστα εἰδωολάτρης ἱστορικός, ὁ Ζώσιμος, 425 περίπου μὲ 518. Γράφει δηλαδὴ ἓνα, ἐνάμιση αἰῶνα μετὰ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο.

Ὁ Εὐσέβιος, ὅπως εἶπαμε, εἶναι ὁ πατέρας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ κοιμᾶται, ἀποθνήσκει, περὶ τὸ 339, 340. Τὸ 337 πεθαίνει ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ἄρα εἶναι σύγχρονος. Ὁ Ζώσιμος ἦταν φανατικὸς ὁπαδὸς τῆς ἀρχαίας θρησκείας καὶ ἔγραψε τὸ ἔργο «Ἱστορία Νέα» ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Αὐγουστο καὶ τελειώνει τὸ 410, σὲ ἑξὶ βιβλία. Οἱ πηγές τοῦ εἶναι παγανιστικές. Οἱ πληροφορίες τὶς ὁποῖες δίδει δὲν διασταυρῶνονται. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ ἐκμεταλλευστοῦν τὴν περίπτωση ἐναντίον τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀντλοῦν συνεχῶς ἀπὸ ἀναπόδεικτα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα παραδίδει ὁ Ζώσιμος. Βλέπετε πῶς προσπαθῶ νὰ μείνω ἀντικειμενικός, δὲν εἶναι ἂν ἐμᾶς μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ Κωνσταντῖνος νὰ φανεῖ καλὸς ἢ κακός. Τὸ πρόβλημα στὴν ἔρευνα εἶναι τί λέγουν οἱ πηγές. Ἐπομένως, καὶ ὁ Εὐσέβιος σὲ πολλὰ σημεῖα πρέπει νὰ δεχθεῖ αὐτὴ τὴ διασταύρωση γιὰ τὸ ἔγκυρο τῶν πληροφοριῶν τοῦ, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ὁ Ζώσιμος ποὺ εἶναι καὶ μεταγενέστερος. Εἶναι ἀπορριπτικὸς ἔναντι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ εἶναι συγχρόνως λιβελογράφος. Ἡ ἐπιστήμη σήμερα δέχεται, κριτικά, ὅτι ὁ Ζώσιμος πραγματικὰ δὲν ὑπῆρξε ἱστορικὸς ἐπιστήμων. Γράφει συναισθηματικὰ πολλὰς φορές, εἶναι ἠθικολόγος περισσότερο παρὰ ἐπιστήμων. Ὑπάρχει ἓνα καταπληκτικὸ ἄρθρο, τοῦ Ντίντλεϋ, σὲ ἓνα περίφημο γερμανικὸ περιοδικὸ τοῦ 1972. Ὅπως ἐπίσης ἓνα σπουδαῖο ἄρθρο, ποὺ ἔχει τὸν Ντίντλεϋ ὑπόψιν, εἰς τὸ παγκόσμιο βιογραφικὸ λεξικὸ τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, τοῦ κυρίου Τσακανίκα. Ὁ φανατισμὸς τοῦ Ζωσίμου καὶ ἡ λιβελογραφικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Κωνσταντίνου, φαίνεται στὸ ὅτι τοῦ ἀποδίδει τὴν παρακμὴ τῆς ἀρχαίας θρησκείας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας σὲ στιγμὴ ὅπου στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἡ αὐτοκρατορία, τῆς Ρώμης, ἀποκτᾷ τὴ μεγαλύτερη ἑκτασὴ καὶ τὴ μεγαλύτερη ἐνότητα καὶ αἴγλη.

Ἐντελῶς διαφορετικὰ δηλαδή εἶναι τὰ πράγματα ἀπ' ὅ,τι τὰ παρουσιάζει ὁ Ζώσιμος.

Σημασία ἔχει ὅτι ἄκριτα ἀναπαράγονται ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας νεοπαγανιστὲς ἢ νεοειδωλολάτρες, οἱ ἀπόψεις τοῦ Ζωσίμου. Σκόπιμα γιὰ νὰ στιγματιστεῖ καὶ ἀπορριφθεῖ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ τὸ ἔργο του. Νὰ σπιλωθεῖ καὶ νὰ ὑποτιμηθεῖ τὸ πρόσωπό του. Ἡ κορύφωση εἶναι ἡ ὑπουλη πραγματικὰ καὶ ἀδίωκτη, ἀκαταδίωκτη δικαστικά, μετά, τί νὰ κάνεις, πὺ νὰ προσφύγεις σὲ ποιά δικαιοσύνη σ' αὐτὸ τὸ χῶρο, εἶναι τὰ ὅσα δημοσιεύονται, ἀνώνυμα τὶς περισσότερες φορές. Πόσες φορές μοῦ στέλνουν κείμενα, ἀπὸ τὸ Ἰντερνετ, ἄλλοι μὲ ἐπαινοῦν ἀλλὰ οἱ περισσότεροι, κυρίως οἱ νεοειδωλολάτρες, μὲ κατηγοροῦν καὶ μοῦ ἀποδίδουν ἀπόψεις πὺ ποτὲ δὲν τὶς σκέφτηκα. Ἄλλοι τὸ κάνουν ἴσως γιὰ νὰ ἀποκτήσουν κύρος, νὰ μὴν τοὺς ἀδικήσω. Ἐ, γέρασαμε τώρα στὴν ἔρευνα, σοῦ λέει, τὸ λέει καὶ ὁ Μεταλληνός. Κι αὐτὸ εἶναι τιμὴ μου. Ἀλλὰ δὲ μὲ τιμᾷ τὸ ὅτι μοῦ ἀποδίδουν ἀπόψεις πὺ δὲν τὶς γνωρίζω ἐγὼ ὁ ἴδιος. Δὲ θέλω τώρα νὰ φέρω... ἔτσι δουλεύει καὶ ὁ... θὰ πῶ τὸ ὄνομα διότι εἶναι δημόσια πράγματα, ὁ κύριος Γεωργαλᾶς, ὁ παλαιὸς συνεργάτης τοῦ Παπαδοπούλου, εἶναι ἀνέντιμο διότι ἀποδίδει σὲ κάποιο βιβλίο ἀνθελληνικὲς θέσεις τὶς ὁποῖες ποτὲ δὲ σκέφτηκα. ... (ἀπάντηση σὲ ἀκροατὴ: Ὁ Γεωργαλᾶς... ζεῖ... καὶ νὰ 'ναι καλὰ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ ζήσει καὶ νὰ μετανοήσει πρὶν φύγει ἀπὸ τὸν κόσμον γιὰ τὰ ψέματα τὰ ὁποῖα λέει.) Μένει ὅμως τὸ κείμενο καὶ τὸ παίρνουν φοιτητές. Αὐτὸ γίνεται γενικὰ καὶ μὲ τὸν Ζώσιμον. Ὁ Βολταῖρος ἐπὶ παραδείγματι, τοποθετεῖται ἀρνητικὰ ἀπέναντι στὸν Κωνσταντῖνον. Ὁ Γίββων τοποθετεῖται ἀρνητικὰ καὶ θὰ τὸ δοῦμε αὐτὸ στὴ συνέχεια. Ἀμέσως τώρα, ποιοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διαχρονικὰ καὶ συγχρονικὰ στὴν ἐποχὴ μας, κατηγοροῦν καὶ ἀπορρίπτουν τὸν Μέγα Κωνσταντῖνον.

Ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος, τὸν 19ο αἰῶνα, ὁ πρῶτος μεγάλος ἱστορικός μας, πολλὰ πράγματα πρέπει νὰ ἀνανεωθοῦν σήμερα, ἀλλὰ βασικὰ τὸ ἔργο τοῦ παραμένει πολὺτιμη πηγὴ διότι, τὸ λέγω γι' αὐτοὺς πὺ ἴσως δὲν τὸ γνωρίζουν, ὁ Παπαρηγόπουλος ἔχει ἓνα προσόν: δὲ στοχάζεται κυρίως ἀλλὰ ἀκολουθεῖ τὶς ἱστορικὲς πηγές. Τὸ ἔργο του εἶναι ἀνάπτυξη τῶν ἱστορικῶν πηγῶν. Ἄρα καὶ νὰ μὴ βρεῖ κανεὶς ὅλες τὶς πηγές, μπορεῖ πιστότατα νὰ τὶς μελετήσῃ ὅπως ἀποδίδονται ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Παπαρηγόπουλον. Λέγει λοιπόν. Πρῶτη ὁμάδα, πὺ ἐμίσησε τὸν Μέγα Κωνσταντῖνον, ὡς πρόμαχο τοῦ νέου θρησκεύματος, εἶναι οἱ τοῦ ἀρχαίου θρησκεύματος ὁπαδοί. Οἱ εἰδωλολάτρες τῆς ἐποχῆς, ὅπως ὁ Ζώσιμος. Ὁ Ζώσιμος τοῦ ἀποδίδει ὅλες τὶς συμφορές, κατὰ τὸν Ζώσιμον, συμφορές τοῦ κράτους. Καὶ σήμερα λοιπὸν ἀποδίδονται στὸν Κωνσταντῖνον, ἀναπόδεικτα, ὅλα αὐτὰ τὰ ὁπαῖα ἐπικαλεῖται ὁ Ζώσιμος καὶ οἱ νεοειδωλολάτρες. Κατὰ πόσον ἔχουν δίκιο, θὰ τὸ δοῦμε στὴ συνέχεια. Δεύτερο, ἐπιτίθενται στὸν Μέγα Κωνσταντῖνον, ἀπὸ τὸν 18ο κυρίως αἰῶνα, οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Διαφωτισμοῦ. Μιὰ γνώμη τοῦ Ζωσίμου, πὺ διέφυγε,

τὴν ὑπογραμμίζω: «ἐγκατέλειπε τὸ πατριὸν δόγμα καὶ ἠσπάσθη τὴν ἀσέβεια». Βλέπετε πόσο σχετικὰ εἶναι τὰ πράγματα. Ἀσέβεια εἶναι ὁ Χριστιανισμός. Καὶ ἡ πάτρια θρησκεία τιμᾶται! Βέβαια ἕνας ἐρευνητὴς τῆς ἱστορίας ὅπως ὁ ὁμιλῶν, δὲν ἀσχολεῖται μὲ συναισθηματικὰ πράγματα. Ἀλλὰ καταλαβαίνετε, πῶς ἀνατρέπεται ἡ προοπτικὴ καὶ πῶς περιμένεις νὰ ἐπαινέσει κάποιος τὸν Κωνσταντῖνο ὅταν ἔχει αὐτὴ τὴ βασικὴ προοπτικὴ στὴν προσέγγισή του. Παρόλα αὐτά, σπεύδω νὰ πῶ ὅτι πολλὲς φορές ὁ Ζώσιμος ἦ ἀποσιωπᾷ σημαντικὰ ἔργα τοῦ Κωνσταντίνου ἢ τὸν ἐπαινεῖ γιὰ τὶς ἀρετὲς τὶς ὁποῖες διέθετε. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος μιλώντας γιὰ τὸν Μέγα Βασίλειο χρησιμοποιεῖ τὴν ἐξῆς παροιμία πού ἴσως εἶναι δική του: «θαυμάζει ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ πολέμιος». Τὴ λεβεντιὰ ἐνὸς ἀνθρώπου τὴ θαυμάζει καὶ ὁ ἀντίπαλός του. Ὅταν σὲ ἐπαινεῖ ὁ ἀντίπαλός σου σημαίνει ὅτι κάτι ἀξίζεις. Καὶ δὲν εἶναι λίγες οἱ φορές πού ἀναγκάζεται ὁ Ζώσιμος νὰ ἐπαινέσει τὸν Κωνσταντῖνο.

Διαφωτιστές

Οἱ Διαφωτιστὲς λοιπόν, ὁ Γίββων, ὁ Βολταῖρος. Ὁ Βολταῖρος συνεχῶς ἀπορρίπτει τὸ Βυζάντιο, ὁ δὲ Γίββων ἀκόμη καὶ στὸν τίτλο τοῦ βιβλίου του, νὰ μὲν δὲν ἀρνεῖται ὅτι τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορίας δὲν εἶναι Βυζάντιο ἀλλὰ εἶναι Νέα Ρώμη, εἶναι συνέχεια ἀπὸ πλευρᾶς πολιτικῆς καὶ ἐδαφικῆς ἀλλὰ ὅχι καὶ πολιτιστικῆς καὶ πνευματικῆς, τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, μιλεῖ γιὰ τὴν Decline and Fall of the Roman Empire. Δηλαδή εἶναι τὸ κατρακύλισμα καὶ ἡ πτώση τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Κι αὐτὸ ὀφείλεται κατ' αὐτόν, κατὰ τὸν Γίββωνα, στὸν Χριστιανισμό. Τὸ ἔργο του εἶναι σπουδαῖο, ἀλλὰ ὅταν ἔχει συγκεκριμένη προοπτικὴ, καταλαβαίνετε τὸ βασικὸ μειονέκτημά του. Στὴ διαστροφή τῶν πνευμάτων κατὰ τὸν Παπαρηγόπουλο, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσε καὶ ἡ παπικὴ ἀρχή. Μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀναγεγραμμένος εἰς τὸ ἀγιολόγιο τοῦ παπισμοῦ (σημ. ΟΟΔΕ: τουλάχιστον στοὺς Οὐνίτες), ἀλλὰ δὲν παύει νὰ μισεῖται ἢ νὰ τὸν ἀποστρέφονται οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπειδὴ μετέφερε τὴν πρωτεύουσα στὴ Νέα Ρώμη καὶ ὁδήγησε στὴν ἀφάνεια τὴν Παλαιὰ Ρώμη. Ἄν γινότανε κάτι τώρα σὲ μᾶς, λέγω τώρα μιὰ σκέψη, ἡ πρωτεύουσα νὰ μεταφερθεῖ στὴ Θεσσαλονίκη, τί θὰ κάναμε κύριε δήμαρχε ἐμεῖς, οἱ χαμουτζήδες, ὅπως μᾶς λένε οἱ βόρειοι, σ' αὐτὴ τὴ μεταβολή; Σημασία τώρα οὐσιαστικότερη ἔχει τὸ ἐξῆς: τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος μολονότι ἐννοιολογικὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα. Κώνστας εἶναι ἡ constantia εἶναι ἡ σταθερότης, ἡ δύναμη τοῦ χαρακτῆρος, καὶ τὰ δυὸ ἀπὸ τὸ ρῆμα ἵσταμαι καὶ ἵστημι, ἐπομένως ἡ προέλευση ἐννοιολογικὰ εἶναι ἀρχαιοελληνικὴ, ἐλληνικὴ, ἀλλὰ τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος ἐπεκράτησε στὴ Δύση. Ἀπὸ τὸ σχίσμα καὶ μετὰ, οὐδεὶς πάπας καὶ οὐδεὶς ἡγεμόνας τῆς Δύσεως, ἔλαβε τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος. Ἐγινε τὸ μισητότερο ὄνομα εἰς τὴν Δύση ἐν ἀντιθέσει μὲ τὴν

Ἀνατολή πού φθάσαμε πρὶν ἀπὸ κάποια χρόνια ἀπὸ τὸν ἀνώτατο ἄρχοντα καὶ ὄχι μόνο τὸν πρῶην, τὸν τέως βασιλέα, ἀλλὰ καὶ πρόεδρο δημοκρατίας μέχρι τοὺς ἀρχηγούς τῶν κομμάτων, νὰ ἔχουν ὅλοι τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος. Καὶ ἡ μακαρίτισσα ἡ Μαλβίνα ἡ Κάραλη, εἶπε κάποτε μὲ κάποια ἀγανάκτηση, καλὰ βρὲ παιδιά, δὲν ὑπάρχει κανένας Βρασσίδας, Ἐπαμεινώνδας, μόνο Κωνσταντῖνοι ὑπάρχουν. Ἔγινε τὸ ἀγαπητότερο ὄνομα, κι ἐπειδὴ ἔχω καὶ τὸν γαμπρό μου Κωνσταντῖνο, συγνώμη γι' αὐτὸ πού λέγω, τὸ ἔζησα καὶ προχτές, οἱ Κωνσταντῖνοι ἔγιναν, δόξα τῷ Θεῷ, περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Γιώργηδες καὶ τοὺς Γιάννηδες. Αὐτὸ σημαίνει πόσο ἀγαπήθηκε, λαογραφικὰ μιλῶ αὐτὴ τὴ στιγμή, πόσο ἀγαπήθηκε αὐτὸ τὸ ὄνομα.

Καὶ τέταρτη ὁμάδα πού στρέφεται ἐναντίον τοῦ εἶναι οἱ δυτικόφρονες οἱ ὁποῖοι, ἀκρίτως, ἀκολουθοῦν πάντοτε κάποιαν Εὐρώπη, κάποια Δύση, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρονται ἂν αὐτὰ πού λέγονται εἶναι ὀρθὰ ἢ ὄχι.

Βιογραφικὰ στοιχεῖα

Δυὸ τρία βιογραφικὰ στοιχεῖα πρὶν προχωρήσω σὲ κάποιες ἀπολογητικὲς θέσεις. Τὸ ὄνομά του ἦταν Imperator Ceasar Clavdius Valerius Constantinus Augustus – τὸ πλήρες ὄνομα ὅταν ἀπὸ τὸ 324 ἔγινε μονοκράτωρ. Γεννήθηκε στὶς 22 Φεβρουαρίου περὶ τὸ 280. Κατ' ἄλλους λίγο ἐνωρίτερα, κατ' ἄλλους λίγο ἀργότερα. Στὴ Ναϊσό, εἰς τὴν Νίσσα τῆς Σερβίας. Τὰ νεανικά του χρόνια τὰ πέρασε ὡς ὄμηρος εἰς τὴν αὐλὴ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ ἢ στὴν αὐλὴ τοῦ συναυτοκράτορος Γαλερίου. Ὅμηρος ὥστε νὰ ἐμποδιστεῖ ὁ πατέρας του πού ἦταν Καίσαρ, ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Χλωρός, νὰ ἐπαναστατήσει ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος. Ἴσως γνῶρισε τὸ μαρτύριο τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὰ θαύματά του στὴν Ἀνατολή, γιατί ἡ ἀγάπη του πρὸς τοὺς μάρτυρες πρέπει νὰ ἔχει κάποιο οὐσιαστικὸ ἔρεισμα. Ὑπῆρξε γενναῖος πολεμιστὴς μὲ πολλὰ προσόντα, μὲ ἥρωικὸ φρόνημα. Στὴν ἀρχὴ ἐνυμφεύθη τὴ σεμνὴ Νινευίνα καὶ ἀπέκτησε τὸν Κρίσπο, τὸ πρῶτο παιδί του. Γιὰ πολιτικούς λόγους, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του, ἀναγκάστηκε νὰ χωρίσει τὴ Νινευίνα καὶ νὰ νυμφευθεῖ τὴν κόρη τοῦ συναυτοκράτορος Μαξιμιανοῦ, τὴν Φάουστα. Ἡ Φάουστα προφέρεται λατινιστὶ Φάουστα καὶ πραγματικὰ ἦταν ἡ Φάουστα τῆς οἰκογενείας. Ὁ Βοσταντζόγλου ἔχει γράψει ὁ μακαρίτης σχετικὰ μὲ τὴν Φάουστα. Ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν Φάουστα τρεῖς γιούς. Τὸν Κωνσταντῖνο, τὸν Κωνσταντῖο καὶ τὸν Κώνσταντα πού βασίλευσαν καὶ οἱ τρεῖς. Βλέπετε, ὅλα τὰ ὀνόματα στρέφονται γύρω ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα. Ὁ Διοκλητιανὸς ἐφήρμοσε ἓνα νέο σύστημα διοικήσεως, τὴν Renovatio Imperius, τὴν ἀνανέωση τῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τὸ 285, τὴν τετραρχία.

Ὁ Διοκλητιανὸς ἦταν ὁ πρῶτος Αὐγούστος καὶ Καίσαρ, δεύτερος Αὐγούστος θὰ

λέγαμε, ὁ Γαλέριος. Βοηθός του στήν Ἀνατολή. Ὁ Μαξιμιανὸς ἐπίσης συναύγουστος, εἶχε καίσαρα τὸν Κωνσταντίο Χλωρό, τὸν πατέρα τοῦ Κωνσταντίνου. Τὸ 305, τὴν 1η Μαΐου, παραιτήθηκε ὁ Διοκλητιανὸς καὶ ὁ Μαξιμιανὸς καὶ ὁ Χλωρὸς ἀνακηρύχθηκε Αὐγουστος στήν Δύση καὶ ὁ Γαλέριος στήν Ἀνατολή. Ὁ Κωνσταντῖνος τότε ἐκλήθη στὴ Δύση, κοντὰ στὸν πατέρα του. Τὸ 306 ἐπέρχεται ὁ θάνατος τοῦ Κωνσταντίου Χλωροῦ καὶ στὶς 25 Ἰουλίου τοῦ 306, ὁ στρατὸς ἀνεκύρηξε τὸν Κωνσταντῖνο αὐτοκράτορα. Πρέπει νὰ λάβουμε ὑπ' ὄψη κάτι ἐδῶ. Δὲν ὑπῆρχε κληρονομικότητα τῆς βασιλείας, ὅπως ὅλη τὴν περίοδο τοῦ Βυζαντίου, τῆς Νέας Ρώμης δηλαδή, τῆς Ρωμανίας, ὅπως δὲν ὑπῆρχε καὶ στήν ἀρχαία Ἑλλάδα. Κληρονομικοὶ θεσμοὶ δὲν ὑπῆρχαν, θεσμοθετημένη κληρονομικὴ διαδοχὴ. Ἀπλούστατα, ὁ στρατὸς ἢ σύγκλητος καὶ ὁ λαὸς μποροῦσαν νὰ δεχθοῦν τὸ γιὸ κάποιου νὰ τοὺς διαδεχθεῖ, ἀλλὰ ὄχι κληρονομικῶς δικαιώματι. Αὐτὴ εἶναι ἡ δημοκρατία τοῦ ἐλληνισμοῦ καὶ ὄχι τὸ ὄνομα βασιλεύς. Ἔχω πεῖ καὶ ἄλλες φορὲς σ' αὐτὴ τὴν αἴθουσα, ἃς λέγεται ὅπως θέλει νὰ λέγεται, ἀρκεῖ νὰ ἐκλέγεται. Αὐτὴ εἶναι ἡ δημοκρατία. Ὁ Κωνσταντῖνος λοιπὸν ἀνακηρύχθηκε ἀπὸ τὸν στρατὸ καὶ τὴν σύγκλητο αὐτοκράτωρ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μαξέντιος, ὁ γιὸς τοῦ Μαξιμιανοῦ, τὸ ἴδιο ἔτος στὶς 28 Ὀκτωβρίου, ἀνακηρύχθηκε καὶ αὐτὸς αὐτοκράτορας. Τὸ 311 ἀποθνήσκει ὁ Γαλέριος καὶ τὸν διαδέχεται ὁ Λικίνιος ποὺ ἔλαβε ὡς σύζυγο τὴν Κωνσταντία - Κωνσταντία καὶ αὐτὴ - θετὴ ἀδερφή τοῦ Κωνσταντίνου. 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 312 ὁ Κωνσταντῖνος ἐνίκησε τὸν Μαξέντιο - θὰ τὸ δοῦμε γιατί - στὴ Μιλβία, κατ' ἄλλους Μουλβία, γέφυρα. Ἡ σύγκλητος ἀνακήρυξε τότε πρῶτον Αὐγουστο τὸν Κωνσταντῖνο. Τὸ 313 ὁ Λικίνιος ἐνίκησε τὸν Μαξιμίνο. Καὶ μένουν τώρα δυὸ Αὐγουστοί. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος Αὐγουστος καὶ ὁ Λικίνιος δεύτερος Αὐγουστος. Ἔτσι τὸ 313 ἐκδίδεται τὸ περιβόητο διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, ποὺ θὰ δοῦμε πιά εἶναι ἡ σημασία του. Τὸ 321 ὁ Λικίνιος ἐπαναφέρει τοὺς διωγμοὺς μὲ νέο διάταγμα ἐναντίον τῶν χριστιανῶν ἐνῶ τὸ 313 εἶχε ἀποφασιστεῖ, μὲ πρῶτον τὸν Κωνσταντῖνο, νὰ πάψουν οἱ διωγμοί. Ἐπέρχεται ἡ σύγκρουση μεταξὺ τῶν δυὸ καὶ ἡ ἥττα τοῦ Λικινίου. Τὸ 324 ὁ Κωνσταντῖνος γίνεται μονοκράτορας, ἡ αὐτοκρατορία ἀποκτᾷ ἐνότητα σὲ μία ἀχανῆ ἑκταση. Ἀπὸ τὴν Θούλην, ποὺ μπορεῖ νὰ ἦταν ἡ σημερινὴ Ἰσλανδία, ἢ τουλάχιστον ἡ Ἰρλανδία, μέχρι τὴν Περσία καὶ τὴν Ἰνδία. Ἐπομένως γίνεται ἓνα ἐνιαῖο κράτος, μὲ μία κεντρικὴ ἐξουσία, ἓναν κεντρικὸ αὐτοκράτορα. Τὸ 325 συγκαλεῖ τὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ τὸ 330 ἐγκαινιάζει τὴ νέα πρωτεύουσα, τὴ Νέα Ρώμη. Στὶς 22 Μαΐου τοῦ 337 πεθαίνει στὸ Δρέπανο τῆς Βιθυνίας - Μικρασία - ποὺ ἦταν ἡ πόλις καταγωγῆς τῆς Ἀγίας Ἑλένης καὶ γι' αὐτὸ ὀνόμασε τὴν πόλιν αὐτὴν Ἑλενούπολη. Βαπτίστηκε ἀπὸ τὸν φίλο του, Εὐσέβιο Νικομηδείας, μὲ λευκὴ ἐσθῆτα, ὡς κατηχούμενος καὶ μετὰ ἀπὸ λίγο ἀρρώστησε καὶ πέθανε σὲ ἡλικία περίπου ἐξήντα ἐτῶν. Ἡ σωρὸς του μεταφέρθηκε καὶ ἐτάφη στὴ νέα πρωτεύουσα, τὴ Νέα

Ρώμη.

Κατηγορίες από τὸν Ζώσιμο

Αὐτὰ εἶναι τὰ τυπικὰ ἱστορικά. Ὁ Κωνσταντῖνος κατηγορήθηκε ἀπὸ τὸν Ζώσιμο γιὰ τὴ δολοφονία καὶ ἐξόντωση τῶν ἀντιπάλων του.

Τί μαρτυροῦν οἱ πηγές; Κάποια πράγματα τὰ ὁποῖα λέγονται ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του, καὶ μάλιστα τὸ Ζώσιμο ποὺ εἶναι ἡ πηγὴ τῶν συκοφαντιῶν κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου, μένουν στὸ χῶρο τοῦ θρύλου. Ὅταν εἶναι κάτι ἀναπόδεικτο τὸ ἀναφέρει μὲν ὁ ἱστορικὸς ὅπως κάνω κι ἐγὼ τώρα, χωρὶς ὅμως νὰ μπορεῖ νὰ στηρίξει ὁποιαδήποτε συμπεράσματα σὲ ἀμέριστες ὑποθέσεις ἢ σκέψεις.

Ἡ περίπτωση τοῦ Μαξιμιανοῦ

Ἡ περίπτωση τοῦ Μαξιμιανοῦ, γιὰ νὰ μείνω σὲ μερικὰ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα. Ὁ Μαξιμιανὸς ἤθελε νὰ γίνει αὐγούστος, αὐτοκράτορας καὶ διώχθηκε ἀπὸ τὸν γιό του Μαξέντιο. Ἔτσι κατέφυγε στὴν κόρη του, ἦταν πεθερὸς τοῦ Κωνσταντίνου, στὴν κόρη του Φαύστα καὶ ζήτησε προστασία ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο. Τὸ 310 ὅμως ὀργάνωσε συνωμοσία καὶ κίνημα γιὰ ἀνατροπὴ τοῦ Κωνσταντίνου. Αὐτὴ ἦταν ἡ κατάσταση τῆς ἐποχῆς. Ξέρετε, κανεῖς, ὅσο μεγάλος κι ἂν εἶναι, δὲ μπορεῖ νὰ πάψει νὰ εἶναι τέκνο τῆς ἐποχῆς του. Γι' αὐτὸ σὰς εἶπα ὅτι ὅταν ἐφαρμόζεται ὁ λεγόμενος ἱστορικὸς ἀναχρονισμός, εἶναι ἀποτυχία τῆς ἱστορικῆς ἔρευνας. Ἐμεῖς θὰ ἐρμηνεύσουμε τὰ πράγματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μεθιστάμενοι σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ κι ὄχι μεταφέροντας τὴν ἐποχὴ στὶς δικές μας συνθηκὲς σήμερα. Ὁ Μαξιμιανὸς διέδωσε ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος φονεύθηκε στὸν πόλεμο κατὰ τῶν Φραγκογερμανῶν στὰ βόρεια σύνορα, καὶ πῆρε ἓνα μέρος τοῦ στρατοῦ μὲ τὸ μέρος του καὶ αὐτοανακηρύχθηκε αὐτοκράτορας. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπέστρεψε καὶ ὁ Μαξιμιανὸς κλείστηκε στὸ φρούριο τῆς Μασσαλίας. Ὁ Κωνσταντῖνος τὸν αἰχμαλωτίζει, τὸν συγχωρεῖ ὅμως, μὲ τὴ μεσολάβηση καὶ τῆς γυναίκας του τῆς Φαύστας. Νέα συνωμοσία τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ τῆς Φαύστας τώρα, γιὰ νὰ δολοφονηθεῖ ὁ Κωνσταντῖνος. Ἀποτυγχάνει ἡ προσπάθεια. Ἡ Φαύστα τότε, ἡ Φάουσταμ ὅπως εἶπαμ τῆς οἰκογένειας, ἐνοχοποιεῖ τὸν πατέρα της. Ὁ Μαξιμιανὸς ἀναγκάστηκε νὰ αὐτοαπαγχονιστεῖ, κρεμάστηκε δηλαδή, γιατί κατάλαβε ὅτι τὰ πράγματα ἔγιναν σκληρότερα γι' αὐτόν. Κατηγοροῦν γι' αὐτὸ τὸν Κωνσταντῖνο. Κοιτάξτε, ὅταν κάποιος εἶναι ἀνώτατος ἄρχων, καὶ δὲν εἶναι ἀπλῶς πολιτικὰ καὶ διοικητικὰ ἀνώτατος ἄρχων, ἀλλὰ συγκεντρώνει ὅλες τὶς ἐξουσίες ὀνομάζετο Rectus Totius Omnis, δηλαδή ὁ κυβερνήτης, ὁ διοικητὴς ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ὁ Κωνσταντῖνος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ

Ἀνώτατος Δικαστής. Ἦταν Pontifex maximus, ὁ ἀνώτατος ἀρχιερεὺς. Αὐτὰ δὲν τὰ μετέφερε ὁ ἴδιος στὸν ἑαυτό του, τὰ βρῆκε στὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία. Ἐπομένως, πᾶσα πράξις ἔπρεπε νὰ δικαστεῖ ἀπὸ τὸν ἀνώτατο δικαστὴ. Ὁ ὁποῖος βέβαια περιεστοιχίζετο ἀπὸ τὸν στρατὸ ἀλλὰ στὰ πολιτικὰ πράγματα ἀπὸ τὴν σύγκλητο. Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ ἀποδίδουμε μονομερῶς τὴν εὐθύνη, ὅπως ὅταν κανεῖς εἶναι πρόεδρος τῆς δημοκρατίας καὶ ὑπογράψει θανατικὴ ποινὴ ἢ ὁποῖα ὀρίζεται ἀπὸ τὸ δικαστήριον, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τὸ πράξει. Ἄν ἀρνηθεῖ ὁ ἀνώτατος ἄρχων, βασιλιάς παλαιότερα, πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, νὰ δεχθεῖ αὐτὸ ποὺ προτείνει ἡ δικαστικὴ ἐξουσία καταλαβαίνετε ποιὲς ἐπιπτώσεις θὰ γίνουν.

Ἡ περίπτωση τοῦ Βασσιανοῦ

Δεύτερο, ἡ περίπτωση τοῦ Βασσιανοῦ. Θ' ἀποφύγω τὶς λεπτομέρειες, διότι, εἰς τὴν στάση τοῦ Βασσιανοῦ, κι ἐδῶ ὁ Κωνσταντῖνος ἔδειξε μεγαθυμία κι ὅταν ἀποκαλύφθηκε ἡ συνωμοσία – πάλι συνωμοσία – ἐναντίον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, ὁ Βασσιανὸς ἐξετελέσθη μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν νόμων τοῦ κράτους. Εἶναι δυνατόν λοιπόν, ἐν ψυχρῷ, νὰ ἀποδοθεῖ ἡ κατηγορία στὸν Κωνσταντῖνο καὶ νὰ θεωρηθεῖ δολοφόνος; Κάθε ἀνώτατος ἄρχων τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὀνομάζεται δολοφόνος, ἐκτὸς καὶ ἂν ὁ ἀνώτατος ἄρχων χρησιμοποιεῖ τοὺς νόμους. Ἀλλὰ ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία γι' αὐτὸ κατόρθωσε τόσα χρόνια νὰ ἐπιβιώσει· δὲν ἐνεργοῦσε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο.

«Τούτῳ Νίκα», ἡ περίπτωση τοῦ Μαξεντίου

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ Μαξεντίου, τοῦ κουνιάδου τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ Μαξέντιος ἐπεθύμησε νὰ γίνῃ ὁ μόνος αὐτοκράτορας καὶ ἐστράφη κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου ἐπικαλούμενος τὸν θάνατο – τὴν δολοφονία κατ' αὐτὸν – τοῦ πατέρα του, τοῦ Μαξιμιανοῦ. Διατάζει τὴν καταστροφὴ τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Κωνσταντίνου. Ὁ Κωνσταντῖνος μέσῳ τῶν Ἄλπεων ἔρχεται στὴν Ἰταλία καὶ συναντῶνται οἱ δυὸ στρατοὶ στὴν ἰδίᾳ γέφυρα τοῦ Τίβερη, δυὸ χιλιόμετρα ἔξω ἀπὸ τὴ Ρώμη. Ἐδῶ ἐμφανίζεται ἡ γνωστὴ θεοσημία, ὅπως τὸ περιγράφει ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος, κατὰ τὸ ἀπομεσήμερον. Βλέπει δηλαδὴ στὸν οὐρανὸ τὸν Σταυρὸ καὶ τὰ γράμματα ποὺ ἔλεγον «Τούτῳ Νίκα», ὅχι δηλαδὴ «Ἐν Τούτῳ Νίκα». Μὲ αὐτὸ τὸ σύμβολο θὰ μπορεῖς νὰ νικᾷς, ἃς νικᾷς. Ὁ Λακτάντιος παραθέτει τὸ κείμενον εἰς τὰ Λατινικά. Καὶ λέει πάλι ὅτι ἦταν Σταυρός, ὅτι τὸ εἶδε σὲ ἐνύπνιον ὁ Κωνσταντῖνος, βλέπετε ὑπάρχουν διαφορὲς ἐκδοχές, καὶ εἶπε ὅτι τὰ γράμματα ἦσαν In Hoc Vincas, Ἐν τούτῳ, ἐδῶ δηλαδὴ ὑπάρχει τὸ In. Ἐν αὐτῷ, δηλαδὴ νὰ νικᾷς. Ὁ Ἅγιος Ἀρτέμιος καὶ ὁ στρατός, ὑπάρχουν σχετικὲς πηγές, ἐβεβαίωσαν πῶς τὸ εἶδαν καὶ αὐτοὶ τὸ σύμβολο, ἄρα τὸ εἶδε ὁλόκληρος ὁ στρατός

καὶ ὄχι μόνον ὁ Κωνσταντῖνος. Γεγονὸς εἶναι ἓνα. Εἴτε ὡς ἐνύπνιον τὸ εἶδε, εἴτε μέρα μεσημέρι στὸν οὐρανό, σημασία ἔχει ὅτι ἀπὸ τότε ὁ Κωνσταντῖνος κατασκευάζει τὸ λάβαρο τοῦ Σταυροῦ μὲ τὸ μονόγραμμα, τὸ Χριστόγραμμα ΧΡ, Χριστός. Σὲ ἓνα στεφάνι. Καὶ εἰς τὶς ἀσπίδες τῶν στρατιωτῶν ἐμφανίζεται τὸ μονόγραμμα.

Ὁ Ζώσιμος ἀποσιωπᾷ τὸ γεγονὸς, ἐνῶ θὰ μπορούσε νὰ τὸ διαψεύσει, ἀλλὰ δὲ μπορεῖ. Ἀποσιωπᾷ τὸ γεγονὸς ὅπως καὶ ἄλλοι παγανιστὲς συγγραφεῖς. Τὸ ἐπιβεβαιώνουν ὅμως μεταγενέστεροι ἱστορικοί, ὁ Φιλοστόργιος, ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, ὁ ἡσυχαστὴς τοῦ 14ου αἰῶνος. Ὁ δὲ Σωζομενός, ἱστορικὸς τοῦ 5ου αἰῶνος, ἓναν αἰῶνα μετὰ τὸν Κωνσταντῖνο μαζί μὲ τὸν Σωκράτη τὸν σχολαστικό, λέγει ὅτι οἱ λέξεις «Τούτω Νίκα» ἦσαν ἄγγελοι. Ὅπως τὸ ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ, κατὰ τὸν Ἱερὸ Χρυσόστομο, ἦταν ὑπερφυῆς θαῦμα, δηλαδὴ ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τὸ ἴδιο καὶ ὁ Σωζομενός, τὸ ἐρμηνεύει μὲ τὸ δικό του τρόπο. Στὶς 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 312 γίνεται ἡ μάχη. Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε 25.000 στρατό, ὁ Μαξέντιος 100.000 καὶ κυριολεκτικὰ συνετρίβη ὁ στρατὸς τοῦ Μαξεντίου. Σπάζει μία γέφυρα τοῦ Τιβέριου ποταμοῦ καὶ πολλοὶ στρατιῶτες πέφτουν στὸ ποτάμι καὶ πνίγονται καὶ μαζί τους καὶ ὁ Μαξέντιος. Πάλι κατηγοροῦν τὸν Κωνσταντῖνο. Ἐμένα μὲ ἐνδιαφέρει στὴν ἔρευνά μου ὁ ὅρος ποὺ χρησιμοποιεῖται: «δολοφόνος ὁ Κωνσταντῖνος». Ξέρετε τί σημαίνει δολοφόνος. Νὰ πεῖτε ὅτι μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἐπετέθη κατόρθωσε κλπ. νὰ πέσει ὁ Μαξέντιος στὸ ποτάμι καὶ νὰ πνιγεῖ, ἐντάξει τὸ δέχομαι. Ἀλλὰ δολοφόνος ἀπὸ ποῦ ὡς ποῦ; Ὅταν εἶναι μία μάχη, κατὰ τὴν ὁποία ἀντιμετωπίζεται στάσις, ἐπανάσταση ἐναντίον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Τρία χρόνια μετὰ ὁ Κωνσταντῖνος ἔχτισε τὴ Θριαμβικὴ Ἀψίδα ἢ ὁποία ὑπάρχει μέχρι σήμερα στὴ Ρώμη. Τώρα μιὰ ἀντίφαση, στοὺς ἀντιπάλους τοῦ Κωνσταντίνου εἶναι ὅτι δὲν κατεδίκασε κανένα στρατιώτη τοῦ ἀντιπάλου στρατεύματος. Δὲν ἐφήρμοσε κανένα μέτρο ἐναντίον τους. Καταλαβαίνετε λοιπὸν ποιὲς ἀντιφάσεις ὑπάρχουν εἰς τὴν κρίση τοῦ Κωνσταντίνου.

Κρίσπος - Φαῦστα

Χαρακτηριστικότερες ἀπὸ αὐτὲς - νὰ ὁλοκληρώσω αὐτὲς τὶς ἀναφορὲς - εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ γιοῦ του τοῦ Κρίσπου καὶ ἡ περίπτωση τῆς Φαύστας, τῆς δεύτερης συζύγου του. Τὸ 316 γιόρταζε τὰ δέκα χρόνια τῆς ἀνόδου του εἰς τὸν θρόνο, στὰ ἀνάκτορα. Καὶ ἐξαπλώνεται αὐτόματα ἡ εἶδηση ὅτι συνελήφθη ὁ Κρίσπος καὶ ἐφυλακίσθη εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Πόλας εἰς τὴν Ἰστρία - ἀπὸ ἐκεῖ κατήγετο ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας καὶ ἡ οἰκογένειά του, τὴν Ἰστρία. Ὁ Κρίσπος ἦταν ἓνας σοβαρὸς καὶ ἀξιοπρεπὴς νέος με πολλὰ ἡγετικὰ χαρίσματα. Δεκαεπτάχρονος, εἶχε περιβληθεῖ ἀνώτατα στρατιωτικὰ ἀξιώματα καὶ ἦταν μάλιστα καὶ ἀρχηγὸς τοῦ

στόλου τῆς αὐτοκρατορίας. Μὴ σᾶς φαίνεται περίεργο, ὁ Γκουαρνέ τῆς Ἰωσηφίνας, ὁ θετὸς γιὸς τοῦ Ναπολέοντος, δεκαέξι χρονῶν ἤρρε νὰ καταλάβει τὰ Ἑπτάνησα μὲ τοὺς δημοκρατικοὺς Γάλλους. Ἐδῶ φαίνεται τὸ μίσος τῆς Φαύστας. Ὁ Κρίσπος ὑπερτεροῦσε ἔναντι τῶν τριῶν δικῶν της γιῶν. Ἐτίθετο θέμα διαδοχῆς. Ἐπίσης ἡ ἀγία Ἑλένη, ἀγαποῦσε τὸν Κρίσπο γιὰ τὰ προσόντα, τῆς θύμιζε τὸν γιό της στὰ νεανικά του χρόνια. Γίνεται μία σατανικὴ ἐνέργεια. Ἐνα μῆνα πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Κρίσπου ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶχε ἐκδώσει ἕνα νόμο ἐναντίον τῆς μοιχείας. Μοιχεία μὲ ἑγγαμὴ γυναῖκα, ὄχι ἀπλῶς πορνεία. Ἡ τιμωρία ἦταν ὁ θάνατος. Μὲ ψευδομάρτυρες κατηγορήθηκε ἀπὸ τὴν Φαύστα ὁ Κρίσπος, πρῶτον γιὰ συνωμοσίαν ἐναντίον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ δεύτερον ὅτι τῆς ἐπετέθη, στὴ μητριά του δηλαδή, μὲ ἀνῆθικους σκοπούς. Ὁ Ζώσιμος, προσέξτε, ὁ εἰδωλολάτρης ἱστορικός, καὶ ὁ Ἰωάννης Ζωναρᾶς τὸν δωδέκατο αἰῶνα δέχονται ὡς ἀβάσιμες τὶς πληροφορίες καὶ ὅλοι οἱ σοβαροὶ ἐρευνητὲς δέχονται ὅτι αὐτὰ μένουν στὸ χῶρο τοῦ θρύλου. Δὲν μπορεῖ νὰ συναγάγει κανεὶς σοβαρὰ συμπεράσματα. Τὸ δίλημμα ποὺ εἶχε ὁ Κωνσταντῖνος σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση ἦταν ἀνάλογο ἐκεῖνο ἐνὸς μεγάλου νομοθέτη τοῦ ἑλληνισμοῦ. Τὸν ἔβδομο αἰῶνα ὁ Ζάλευκος – Ζάλευκος σημαίνει πάλλευκος, ὅμως λέμε ζάπλουτος (παρακαλῶ ὅσους δὲν τὸ ξέρουν νὰ μὴ λένε ζάμπλουτος – ζὰ σημαίνει πάρα πολύ, ζάπλουτος καὶ ζάλευκος). Ὁ Ζάλευκος εἶναι σύγχρονος τοῦ Χαμουραπί, ἡ Χαμουράμπι καὶ ἐκδίδει τὴν πρώτη ἑλληνικὴ νομοθεσία – εἶναι ἀρχαιότερος τοῦ Σόλωνα. Εἶχε λοιπὸν ἕνα νόμο ποὺ ἔλεγε: ὁ κατηγορούμενος καὶ συλλαμβανόμενος γιὰ μοιχεία καταδικάζεται μὲ τὴν ἐξόρυξη τῶν δυὸ ὀφθαλμῶν. Ὁ πρῶτος ποὺ συνελήφθη γιὰ μοιχεία ἦταν ὁ γιὸς τοῦ Ζαλεύκου. Ἔρχεται λοιπὸν ὁ βασιλεὺς, ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος ἀνώτατος δικαστής, νὰ δικάσει. Τί νὰ κάνει; Νὰ τυφλώσει τὸ γιό του ποὺ ὁ στρατὸς τὸν ἤθελε ὡς διάδοχό του καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου; Ρωτᾷ λοιπὸν σοφότατα ὁ Ζάλευκος τὴν σύναξη: πόσα μάτια ἀπαιτεῖ ὁ νόμος στὴν περίπτωση αὐτὴ ὡς τιμωρία; Καὶ τοῦ εἶπαν δυό. Ἔ, λέει, ἕνα μάτι τοῦ γιοῦ μου καὶ ἕνα μάτι δικό μου. Τυφλώθηκε καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ ἕνα μάτι γιὰ νὰ μὴν καταδικάσει μὲ τὴν ἐξόρυξη τῶν δυὸ ὀφθαλμῶν τὸ γιό του.

Αὐτὸ τὸ ἐπικαλούμεθα συνήθως, ὁ Δημινιάτης καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Καλλίνικος γιὰ νὰ δικαιώσουν τὴν περὶ ἱκανοποιήσεως τῆς θείας δικαιοσύνης θεολογικὴ, δυτικὴ, παπικὴ δηλαδὴ θεωρία – ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ἄλλου παπᾶ εὐαγγέλιο καὶ ἄλλο θέμα.

Δὲν ἐκτελεῖ τὸν Κρίσπο, ἀπλῶς τὸν φυλακίζει ὁ Κωνσταντῖνος. Ὁ νέος ἐκτελέστηκε μὲ ἄγνωστο τρόπο καὶ δὲν βρέθηκε διάταγμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ποὺ νὰ καταδικάζει τὸν Κρίσπο σὲ θάνατο, ὅπως ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει. Οἱ ἱστορικοὶ μᾶς λέγουν ὅτι ἡ μόνη ποὺ μποροῦσε νὰ χρησιμοποιοῦσε τὴν σφραγίδα τοῦ αὐτοκράτορος ἦταν ἡ γυναῖκα του ἡ Φαύστα καὶ σ' αὐτὴν ἀποδίδεται ἡ δολοφονία. Ἡ ἀπάντηση λοιπὸν εἶναι ἀδύνατη καὶ ἀνεύθυνη καὶ πρὸς πᾶσα κατεύθυνση. Ἡ

Ἑλένη ἐπέστρεψε ἀπὸ τῆς Ρώμης καὶ πληροφορήθηκε τὴ συνωμοσίαν τῆς Φαύστας καὶ ἀπεκάλυψε τὰ πράγματα στὸν Κωνσταντῖνον. Ὁ Κωνσταντῖνος τότε διέταξε τὴν σύλληψιν τῆς Φαύστας. Ὁ Ζώσιμος αὐθαίρετα λέει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος διέταξε νὰ πνιγεῖ ἡ Φαύστα στὸ λουτρὸ μὲ καυτὸ νερό. Προχθὲς μοῦ ἔστειλαν ἕνα ἄρθρον – θὰ τὸ ἐπικαλεσθῶ γιὰ ὀλίγον στὴ συνέχεια – ποὺ ἐπαναλαμβάνει ἕνα ἐχθρὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰ ὅσα γράφει ὁ Ζώσιμος. Χωρὶς καμία ἄλλη πηγὴν, χωρὶς διασταύρωσιν τῆς πληροφορίας. Ἀναπαράγεται λοιπὸν αὕτη ἡ κρίσις ἀναπόδεικτα. Ἀλλὰ τὸ μῦθος τοῦ Ζωσίμου καταρρίπτει ὁ Ἱερώνυμος. Ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας (366-419 μ.Χ.). Ἀριστος ἐλληνιστής, εἶχε ζήσει κοντὰ σὲ πατέρες στὴν ἀνατολὴ καὶ μάλιστα κοντὰ στὸν Ἰωάννη τὸ Χρυσόστομον – ἀνατολικός, Μέγας Βασίλειος, Ἰωάννης Χρυσόστομος, ἀνήκουν στὴν ἴδιαν ὁμάδαν ἀπὸ πλευρᾶς Ὁρθοδοξίας – ἔζησε ὁ Ἱερώνυμος τὰ γεγονότα, καὶ αὐτὸς παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ θάνατος τῆς Φαύστας ἐπῆλθε τρία ἢ τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Κρίσπου. Πῶς εἶναι δυνατόν λοιπὸν νὰ συνδέονται, καὶ μάλιστα ἄμεσα, τὰ δύο γεγονότα; Ἀκόμη καὶ ὁ ἱστορικὸς Γίββων εἰς τὴν ἱστορίαν του καταθέτει τὴν ἀμφισβήτησίν του γιὰ ἕνα τέτοιον θάνατον τῆς Φαύστας. Καὶ ὁ Παπαρηγόπουλος ἐπίσης ἀπορρίπτει μίαν τέτοιαν θεωρίαν. Τὶς περιπτώσεις λοιπὸν, κυρίως, τοῦ Κρίσπου καὶ τῆς Φαύστας, καλύπτει θρύλος.

Ἡ στάσις τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἔναντι τῆς εἰδωλολατρείας

Ποιὰ ἦταν ἡ στάσις τώρα τοῦ Κωνσταντίνου ἔναντι τῆς εἰδωλολατρίας. Ἐνα χρόνον μετὰ τὴ Σύνοδον τῆς Νικαίας τὸ 326, ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται στὴ Ρώμην γιὰ νὰ γιορτάσῃ τὰ εἰκοσάχρονα τῆς Βασιλείας του, τὰ δεύτερα δεκενάλια. Κλήθηκε στὸ Καπιτώλιον νὰ συμμετάσχει σὲ μίαν στρατιωτικὴν, εἰδωλολατρικὴν γιορτὴν καὶ νὰ προσφέρει τὶς νενομισμένους θυσίους. Ἀρνήθηκε. Καταλαβαίνετε, ἔπεσε ὡς κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ ἡ ἄρνησις τοῦ αὐτοκράτορος νὰ τελέσῃ τὰ καθήκοντά του ὡς ἐθνικός, ὡς εἰδωλολάτρης αὐτοκράτορας. Μάλιστα πρέπει νὰ ξέρουμε, θὰ τὸ πῶ παρενθετικά, γιὰτὶ ἐδιώκετο ὁ Χριστιανισμός, κυρίως τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες; Ἀλλὰ δὲν σταμάτησαν ποτὲ οἱ διωγμοὶ αὐτοί, μέχρι σήμερον. Ἐδιώκετο διότι δὲν ἀπεδέχετο ἄλλες θεότητες. Ἡ φράσις τῆς λειτουργίας: «εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός», κατὰ τοὺς μεγάλους λειτουργιολόγους, εἰσηλθε εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν ἤδη ἀπὸ τὸν πρῶτον αἰῶνα. «Εἷς Ἅγιος», ἦταν ἀπάντησις στοὺς Ἑβραίους· ἕνας εἶναι ὁ Ἅγιος ποὺ ἀγιάζει, ὁ Τριαδικὸς Θεός. «Εἷς Κύριος», ἕνας βασιλιάς, ἕνας αὐτοκράτορας, ἀπευθύνεται στοὺς Ῥωμαίους. Ἐνας εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ βασιλεὺς ὁ δικός μας. Κι αὐτὸ τὸ ἐπαναλαμβάνει τὸ 160 περίπου στὴ δίκην του, ὁ ἅγιος Πολύκαρπος, ἐπίσκοπος Σμύρνης. Τί τοῦ εἶπε ὁ Στάτιος ὁ Κονδράτιος, ὁ διοικητὴς τῆς Σμύρνης; «Ὡμοσον τοῦ Καίσαρος Τίτου». Θυσίασε

στο ἄγαλμα τοῦ Καίσαρα. Διότι ὁ Καίσαρ ἦταν Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς.

Τιμοῦσαν τὸ πνεῦμα τοῦ Καίσαρος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ῥώμης, μὲ ἀγάλματα μὲ θυσίες, ἐτιμῶντο ὡς θεότητα. Ἄρα δὲν θὰ εἶχε ἀντίρρηση ἡ Ῥώμη οἱ Χριστιανοὶ νὰ εἰσαγάγουν μία νέα θεότητα εἰς τὴν πανσπερμία τῶν θεοτήτων – ὁ Ὀράτιος ἔλεγε τὴν ἐποχὴ αὐτὴ «ὑπάρχουν περισσότεροι θεοὶ ἀπ’ ὅσον ἄνθρωποι» – ὁπότε δὲ θὰ ἤρνεϊτο ἡ Ῥώμη ἐὰν πρῶτα ἐδέχοντο τὴ θεότητα τοῦ Καίσαρος καὶ τῆς Ῥώμης. Γι’ αὐτὸ ἐδιώκοντο οἱ Χριστιανοί. Ἦταν ἀπηγορευμένη ἐταιρεία – ὁμάδα διότι δὲν ἐδέχετο «οὐς ἢ πόλις», γιὰ νὰ ἐπαναλάβω τὸ Σωκράτη, «οὐς ἢ πόλις ἐνόμιζε θεούς», κατὰ νόμον ἐδέχετο ὡς θεότητες. Αὐτὸ λοιπὸν λειτουργεῖ μ’ ἓναν τρόπο περὶ ἐργὸ στὴ συνείδηση τῶν εἰδωλολατρῶν ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ποὺ ἐτιμᾶτο ὡς θεὸς – καὶ ὁ Κωνσταντῖνος μέχρι τότε ἐτιμᾶτο – ἀρνεῖται νὰ προσφέρει τὰ νενομισμένα ὅπως ἐπέβαλε ἡ θρησκεία τῆς Ῥώμης. Ὑστερα ἀπ’ ὅσα εἶχε βιώσει εἰς τὴν Σύνοδο τῆς Νικαίας, δὲν μποροῦσε νὰ δεχθεῖ ὅλα αὐτά.

Ἐπίσης κατὰ τὸν Ζώσιμο, προκάλεσε τὸ μίσος τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι γιὰ νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν καὶ νὰ τὸν προσβάλουν, ἐβεβήλωσαν τὰ ἀγάλματά του. Δηλαδὴ χρησιμοποίησαν κάθε μέσο κατὰ τοῦ προσώπου στὰ ἀγάλματα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀλλὰ ἐκεῖνος, εἰρηνικότατα, ὅταν τοῦ εἶπαν τί εἶχε γίνει, ἔπιασε τὸ πρόσωπό του καὶ εἶπε «εὐτυχῶς ἐγὼ δὲ βλέπω κανένα τραῦμα στὸ πρόσωπό μου». Δὲν καταδίωξε τοὺς εἰδωλολάτρες, ἀλλὰ οὔτε καὶ τήρησε ἰδιαίτερα φιλικὴ στάση ἀπέναντί τους. Μὲ ἐπιστολὰς τοῦ συμβούλευε τοὺς κατοίκους τῆς χώρας καὶ τῶν περιοχῶν ποὺ ὑπῆρχαν εἰδωλολάτρες νὰ στραφοῦν πρὸς τὴ χριστιανικὴ πίστη. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ τὸν ἀγαπήσουν οἱ ἐθνικοί; Αὐστηρότητα ἔδειξε μόνον πρὸς τοὺς αἵρετικούς. Γι’ αὐτὸ πότε ἐξόριζε τὸ Μέγα Ἀθανάσιο, πότε ἐξόριζε τὸν Ἀρειο. Διότι ἓνας ἄρχοντας, γιὰ νὰ καταλαβαίνουν οἱ διοικοῦντες, ἐνδιαφέρεται σὲ κάθε ἐποχὴ γι’ αὐτὸ ποὺ λέει ἡ λαϊκὴ φράση: ἡσυχία, τάξη καὶ ἀσφάλεια. Ἦθελε δηλαδὴ νὰ ἀποφύγει τὶς ἄκαιρες διενέξεις καὶ τὶς συγκρούσεις. Γι’ αὐτὸ καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, γιὰ νὰ προφυλαχθεῖ κατὰ πολλοὺς ἱστορικούς, ἐπειδὴ τὸν ἀπειλοῦσαν μὲ δολοφονία οἱ Ἀρειανοί, ἐστάλη εἰς τὴν Δύση. Ἐξόριστος στὴ Ῥώμη, 335-336, καὶ στὰ Ρέμιδα τὸ σημερινὸ Πρίρ, τὴ γενέτειρα τοῦ Μάρξ. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ἐστάλη ὁ Μέγας Ἀθανάσιος καὶ μετέφερε τὸ μοναχισμὸ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ τοῦ ἁγίου Παχωμίου, τὸ κοινοβιακὸ μοναστήρι. Δὲν ἀδίκησε τὴν ἐθνικὴ θρησκεία. Κατὰ τὸν Ζώσιμο ἐπέβλεψε τὴν ἀνοικοδόμησι ἐθνικῶν ναῶν.

Ἦ συνάδελφος στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν στὴ Φιλοσοφικὴ, ἡ κυρία Πολύμνια Ἀθανασιάδου, ἔχει μία σπουδαία ἐργασία, εἰς τὴν ὁποία λέει ὅτι ἀμέσως μετὰ τὴ Νίκαια ὁ Κωνσταντῖνος χρηματοδότησε, ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κράτους, τέσσερις ναοὺς. Δυὸ εἰδωλολατρικοὺς καὶ δυὸ χριστιανικοὺς. Δηλαδὴ προσπαθοῦσε νὰ τηρήσει τὴν ἰσορροπία καὶ νὰ ἐξασφαλίσαι τὴν ἰσότητα καὶ ἐνότητα τῶν πολιτῶν.

Ἐπίσης χρηματοδότησε τοὺς ναοὺς τῆς ἁγίας Ἑλένης, τὴν Ἑκατονταπυλιανὴ τῆς Πάρου, τοὺς ναοὺς ἐκεῖ ποὺ βρίσκονται καὶ σήμερα στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴ Βηθλεέμ, στὸ Σταυροβούνι, στὴ σκῆπη ποὺ μετέφερε ἡ ἁγία Ἑλένη μεγάλο τμῆμα τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ οὕτω καθεξῆς. Συγχωρῆστε με, βλέπω σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο, καὶ δὲ θὰ τὸ διαβάσω ὁλόκληρο, καὶ πολλοὶ νεοπαγανιστὲς μᾶς κατηγοροῦν λέγοντας «δὲν εἶναι Τίμιος Σταυρὸς αὐτό, ἀλλὰ δάσος ὁλόκληρο». Μὴ νομίσητε ὅτι ὅποιος ἔχει Τίμιο Ξύλο εἶναι ἀπευθείας ἀπὸ τὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἔχουμε τὰ λεγόμενα κατασκευαζόμενα φυλαχτά, μὲ τὸ ἄγγιγμα τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων καὶ μὲ τὸ ἄγγιγμα τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, τὸ ξύλο ἀγιάζεται καὶ λέγεται καὶ αὐτὸ Τίμιο Ξύλο ἀλλὰ δὲν ἀνήκει στὸ Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Προσέξτε τώρα. Ἄλλο στὴ Μονὴ Ξηροποτάμου καὶ στὴ Μονὴ Σταυροβουνίου στὴν Κύπρο ποὺ ὑπάρχει μεγάλο τμῆμα τοῦ Σταυροῦ. Δὲν εἶναι λοιπὸν πολλοὶ σταυροὶ ποὺ κόπτονται, ἀλλὰ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο παράγονται φυλαχτὰ ποὺ ἔχουν ἄμεση σχέση ἐξ ἐπαφῆς μὲ τὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ πατέρας τοῦ Κωνσταντίνου εἶχε εὐνοήσει τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τὴν ἔννοια ὅτι δὲν ἐφήρμοζε τὰ διωκτικὰ διατάγματα τοῦ Διοκλητιανοῦ ἀπέναντί τους. Τὴν ἴδια πολιτικὴ ἀκολούθησε καὶ ὁ Κωνσταντῖνος.

Ὁ Κωνσταντῖνος συνέβαλε στὴ νίκη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἕνα τεράστιο ἐγκληματικὸ λάθος - μακάρι νὰ ὀφείλεται σὲ ἄγνοια - εἶναι τὸ διαθρυλούμενο καὶ ἐπαναλαμβανόμενο πολλάκις ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνεκήρυξε ἐπίσημη θρησκεία τὸ Χριστιανισμὸ - ἅπαγε τῆς βλασφημίας! Αὐτὸ θὰ γίνεῖ στὶς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 380 ἀπὸ τὸν Ἰσπανικῆς προελεύσεως καὶ θερμόαιμο αὐτοκράτορα, τὸν Θεοδόσιο τὸν Α΄, ἀλλὰ ὄχι ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐξησφάλισε ἐλευθερία σὲ κάθε θρήσκευμα, ὁπότε καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ λατρεύουν ἐλεύθερα τὸ Θεό τους. Ὅχι ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀνακηρύχθηκε ἐπίσημη θρησκεία τοῦ Κράτους. Αὐτὸ εἶναι τεράστιο ἱστορικὸ λάθος καὶ ψέμα συγχρόνως. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Παπαρηγόπουλος λέγει ὅτι «πρὸς τὸν Χριστιανισμὸ ὁ Κωνσταντῖνος ἠδύνατο νὰ πολιτευτεῖ καὶ ἄλλως, ἢ ὅπως ἐπολιτεύθη, ἠδύνατο νὰ μὴν προστατεύσει καὶ νὰ τὸν καταδιώξει». Ἄρα μόνο σὲ μεταφυσικὲς, κυρίως ὑπερφυσικὲς παρεμβάσεις μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ Κωνσταντίνου βλέπει ὁ Παπαρηγόπουλος τὴν στάση του ἔναντι τῶν Χριστιανῶν. Καὶ κάτι σημαντικό. Κανεὶς πολιτικὸς δὲν στηρίζεται ποτὲ εἰς τὴν μειοψηφία ἀλλὰ πάντα στὴν πλειοψηφία. Εἴτε γιὰ νὰ ἐπιτύχει στὶς ἐκλογὲς εἴτε γιὰ νὰ ἐπιτύχει τοὺς δικούς του στόχους. Καὶ ἡ ἐποχὴ ποὺ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μέχρι τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ποὺ δείχνει τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ, ποῖος ἦταν ὁ ἀριθμὸς τῶν Χριστιανῶν στὴν Αὐτοκρατορία; Ὁκτὼ μὲ δέκα τοῖς ἑκατό. Αὐτὸ τὸ μαρτυρεῖ σὲ μία σπουδαιότατη ἐργασία του ὁ Ἄντολφ φὸν Χάρμερ, ἓνας μεγάλος ἱστορικὸς φιλευθέρας ἰδεολογίας εἰς τὴν Εὐρώπῃ, εἰς τὴν Γερμανία «Ἡ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες». Ὁκτὼ μὲ δέκα τοῖς ἑκατό. Μειοψηφία ἦσαν αὐτὴ τὴν ἐποχὴ οἱ Χριστιανοί.

Ἐπίσης ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, γιὰ μένα, καὶ μόνο γι' αὐτὸ εἶναι Μέγας καὶ ἅγιος τῆς ἐκκλησίας. Ἅγιος σημαίνει ὅτι ἔχει τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα του, αὐτὸ σημαίνει, ὄχι ἀλάθητος. Ἔχει τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ζωντανὴ καὶ αἰσθητή. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος αὐτοκαταργήθηκε σὲ κάποια στιγμή ὡς αὐτοκράτωρ, δεχόμενος τὸν δημοκρατικότερο θεσμὸ τῆς Ἱστορίας ποὺ εἶναι ἡ Σύνοδος, τὸ Συνοδικὸ σύστημα. Τὸ 311 καὶ ἐν συνεχείᾳ 313-314 ξέσπασε μία μεγάλη διένεξις, γιὰ τὸ σχίσμα τῶν Δονατιστῶν. Μάλωναν μεταξὺ τοὺς οἱ Χριστιανοὶ ποὺ ἀνῆκαν στὸν Δονᾶτο καὶ οἱ ἄλλοι στὸν νόμιμο ἐπίσκοπο, σὲ ποιὸν ἀνήκουν οἱ ναοὶ καὶ οἱ περὶ τοὺς ναοὺς τίτλοι καὶ τὰ ἀγροτεμάχια. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ποὺ ἔπρεπε νὰ δικάσει τὴν ὑπόθεση, αὐτοκαταργεῖται ἀπὸ «Ύψιστος Δικαστὴς» καὶ λέγει εἰς τὸν Μιλτιάδη, Ἑλληνα ἐπίσκοπο Ρώμης, τῆς Παλαιᾶς Ρώμης: «ἔχετε σύλλογο, δικάστε μὲ τὸν συνοδικὸ σύλλογο». Ἔτσι φθάσαμε στὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ὅταν λέμε δὲ ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἦταν πρόεδρος τῆς Συνόδου - μὲ συγχωρεῖτε ἀλλὰ δὲν ξέρω γράμματα, νὰ διαβάσω τὰ κείμενα - ὁ καθηγητὴς Βλάσιος Φειδᾶς, συνάδελφός μας ἔχει δημοσιεύσει ἓνα βιβλίο γιὰ τὴν προεδρία τῆς Α΄

Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ πηγές μᾶς λένε, ἀναλυόμενες κριτικά ἀπὸ τὸν κύριο Φειδᾶ καὶ ἀπὸ ἄλλους ἐπιστήμονες, τελευταῖος εἶναι αὐτὸς ποὺ γράφει ὁ κύριος Φειδᾶς, ὅτι πρόεδρος ὑπῆρξε ὁ Ἀντιοχείας Εὐστάθιος.

Ἄλλο ὁ πρόεδρος ποὺ συντονίζει τὶς συζητήσεις καὶ ἄλλο ὁ συγκαλέσας τὴ Σύνοδο. Μόνο ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε δικαίωμα νὰ δώσει ἄδεια στοὺς ἐπισκόπους ἀπὸ ὅλο τὸ μῆκος καὶ πλάτος τῆς αὐτοκρατορίας νὰ κινηθοῦν πρὸς τὴν πρωτεύουσα καὶ μάλιστα ἐδῶ πρὸς τὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας. Ξέρετε αὐτὸ καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἰσχύει καὶ ἐπὶ Παλαιᾶς Ρώμης· ἴσχυε καὶ ἐπὶ Κατοχῆς. Μποροῦσε νὰ κυκλοφορήσει κανεὶς ἂν δὲν εἶχε ἄδεια τῆς γερμανικῆς διοικήσεως καὶ στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωση μποροῦσε νὰ πεῖ κανεὶς «πετάγομαι μέχρι τὴ Ρώμη γιὰ ψώνια» ἂν δὲν εἶχε ἄδεια τῆς ἀστυνομίας; Διότι ἐφοβοῦντο στάση, ἐξεγέρσεις. Αὐτὸ ἴσχυε πολὺ περισσότερο στὴν ἀχανῆ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία. Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως καὶ οἱ μετέπειτα αὐτοκράτορες δίνει τὴν ἄδεια νὰ συγκληθεῖ ἡ Σύνοδος. Προσφωνεῖ τοὺς Πατέρες τῆς Συνόδου σὲ ἅπταιστα ἑλληνικά, ἦταν ἐγκρατέστατος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀποσύρεται καὶ τὸ ἔργο τῆς Συνόδου διεξάγεται ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρες μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ἅγιος Νικόλαος, ὁ ἅγιος Σπυρίδων, ὁ Ἀλέξανδρος Θεσσαλονίκης, ὁ Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, διάκονος ἀκόμη ὁ Μέγας Ἀθανάσιος – καταλαβαίνετε γιὰ ποιά πρόσωπα μιλοῦμε. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξε πρόεδρος τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ὅπως θὰ συμβεῖ καὶ στὴ μετέπειτα ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ μοῦ πεῖ κανεὶς, συζητήσεις, ἐπηρεασμοὶ εἰς τὰ μετόπισθεν μποροῦσαν νὰ ὑπάρχουν πάντοτε. Ἀλλὰ ὅταν στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους μποροῦσαν νὰ ὑπάρχουν ἅγιοι, ἔτοιμοι νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὴν πίστη τοῦ Θεοῦ, οὐδεμία ἐπιρροὴ εἶναι δυνατή. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρόβλημα σήμερα. Μπορεῖ νὰ συγκληθεῖ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος; Ἄν δὲν ἔχουμε θεουμένους, δὲ μποροῦμε νὰ ἔχουμε Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἡ, ἂν δὲν ἔχουμε ἐπισκόπους ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀκολουθοῦν τοὺς ἁγίους τοὺς θεουμένους· διαφορετικά, ὅποια Σύνοδος ποὺ θὰ γίνει στὸ μέλλον ποὺ θὰ διεκδικήσει τὸν τίτλο Πανορθόδοξου καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ θὰ ἐναντιώνεται εἰς τὸν λόγο καὶ τὴν πολιτεία καὶ τὴν πράξη τῶν θεουμένων, δηλαδὴ τῶν ἁγίων, θὰ ἀποδειχθεῖ καὶ εὐχομαι νὰ μὴ γίνει αὐτό, ψευδοσύνοδος, ληστρικὴ σύνοδος. Ἐπίσης, ἀπὸ ἑλληνολάτρης ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔγινε πραγματικὰ πιστὸς εἰς τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἐγίνε ὑπέρμαχος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὅπως ἀποδεικνύει ἤδη τὸ ἔτος 313 μὲ τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, χωρὶς, ὅπως εἶπα, νὰ διακηρύξει ἐπίσημη καὶ μοναδικὴ θρησκεία τὸν Χριστιανισμό.

Τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων

Τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων, ὁ Λακτάντιος τὸ περιέχει στὸ ἔργο του καὶ ὁ

Εὐσέβιος εἰς τὴν Ἱστορίᾳ του. Τί περιεῖχε τὸ διάταγμα. Παρεῖχε ἐλευθερίᾳ λατρείας. Γενικά, σὲ κάθε θρησκείᾳ. Κατήργησε τοὺς νόμους οἱ ὅποιοι ἴσχυαν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν καὶ οἱ τόποι λατρείας – ποὺ τοὺς εἶχαν ἀρπάξει οἱ εἰδωολάτρεις – ἐπεστράφησαν στοὺς Χριστιανούς. Ἦ, ὅπου δὲν ἦταν δυνατόν αὐτό, οἱ Χριστιανοὶ ἔπαιρναν ἀποζημίωση γιὰ τοὺς τόπους λατρείας ποὺ εἶχαν ἀρπαγεῖ. Εἴπαμε γιὰ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἀνύψωσε συγχρόνως τὸν ἑλληνισμό σὲ πολιτικὴ καὶ ἐκπολιτιστικὴ δύναμη. Τεράστια προβλήματα. Ὁ Κωνσταντῖνος χρησιμοποιεῖ τὴ γλῶσσα τῆς Ρωμανίας, τῆς αὐτοκρατορίας, τῆς Ἑλληνικῆς δηλαδὴ αὐτοκρατορίας ἢ ὁποῖα ἐκτεινόταν ἀπ’ τὴ Δύση μέχρι τὸ βάθος τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ γλῶσσες ἦταν δύο, λατινικὰ καὶ ἑλληνικά. Ὁ Κωνσταντῖνος μιλεῖ ἑλληνικὰ στὴ Σύνοδο ὅπως καὶ στὴ Σύνοδο τὸ 324, στὴν Ἀντιόχεια. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ὁλοκληρώνει τὴν αὐτοταπείνωσή του καὶ τὴν ἀποδοχὴ τῆς Συνόδου, τοῦ Συνοδικοῦ θεσμοῦ, ὅταν λέγει στοὺς ἐπισκόπους τὸ περίφημο ἐκεῖνο: «Ἔσεῖς εἴστε ἐπίσκοποι τῶν ἐντός, μέσα δηλαδὴ στὰ πνευματικά, στὰ *sacra interna* τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγώ, ὁ αὐτοκράτωρ, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθιστάμενος ἐπίσκοπος τῶν ἐκτὸς ἂν εἴη». Ὅσοι εἴστε φιλόλογοι ξέρετε τί σημαίνει αὐτὸ τὸ «ἂν εἴη». Θὰ μπορούσα νὰ εἶμαι ἐφόσον μοῦ τὸ ἀναγνωρίζετε, ἐπίσκοπος, ποὺ θὰ ἐπιβλέπω δηλαδὴ τὰ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ἐκτὸς τοῦ ἁγίου βήματος. Μποροῦμε νὰ συναγάγουμε τὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὶς μετέπειτα ἐπιδρομὲς κυριολεκτικὰ ὄχι μόνο στὴν Ἑλλάδα, εἰς τὰ *sacra interna* τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας – πολιτείας σήμερα, ξαναποθετεῖ τὴν στάση τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ πολλῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων μας στὴν αὐτοκρατορία τῆς Νέας Ρώμης. Δυὸ τρία πραγματάκια γιὰ νὰ κλείσω.

Ἔργα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου

Ἀνέτρεψε τὴν πορεία τῆς ἱστορίας, μὲ τὶς θρησκευτικὲς καὶ ἀστικὲς ἀλλαγὲς τὶς ὁποῖες ἐπέφερε. Μιὰ ἀπ’ αὐτὲς ἦταν ἡ ἀπελευθέρωση, ἡ δυνατότητα στοὺς δούλους νὰ γίνουν ἀπελεύθεροι. Δὲν καταργεῖ τὴ δουλεία, δηλαδὴ δὲν ἦταν δυνατόν νὰ καταργηθεῖ, ἀλλὰ ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὲ τὴν πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολή, ἀλλάζει τὸ περιεχόμενο τῆς δουλείας. Γίνεται ἀδελφὸς ὁ δοῦλος. Γίνεται δηλαδὴ συνεργάτης κι ὅπως ἐμεῖς οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι -κύριε πρόεδρε δὲν εἴμαστε δοῦλοι κανενὸς – ὅποια στιγμὴ θέλουμε λέμε τὰ βροντάω καὶ φεύγω – κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ὅταν ὁ δοῦλος ἀνεγνωρίζετο ὡς ἄνθρωπος, ὡς ἀνθρώπινον πρόσωπον, δὲν ἦταν πλέον δοῦλος ἀλλὰ συνεργάτης πρὸς τοὺς πρώην κυρίου του. Εἶναι ὁ πρῶτος ἔπειτα Ρωμιὸς αὐτοκράτορας, δηλαδὴ ὁρθόδοξος αὐτοκράτορας στὴν Ἱστορία, μὲ ποιὰν ἔννοια: εἶναι αὐτὸς ὁ ὁποῖος χτίζει τὴ Νέα Ρώμη, τὴ νέα πρωτεύουσα. Ἀπὸ τὸ 326 ἀρχίζει ἡ ἀναζήτησις πόλεως – δὲν ἱκανοποιεῖτο μὲ τὸ λατινόφωνο περιβάλλον τῆς Δύσεως καὶ κατάλαβε ὅτι ἡ τύχη

τῆς αὐτοκρατορίας μετεφέρετο πλέον στὴν ἀνατολή. Ἐκεῖ θὰ ἔτρεχε τὸ μεγάλο παιχνίδι ποὺ τὸ ἔπαιξε γιὰ χίλια ἑκατὸ χρόνια καὶ περισσότερο – μέχρι σήμερα τὸ παίζει, οἰκουμενικά. Ὁ Ἑλληνισμὸς διατηρεῖ τὴν οἰκουμενικότητά του συνδεδεμένος πνευματικὰ μὲ τὴ Νέα Ρώμη, μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε ἐπιλέξει, τόσο ἀνθέλληνας ἦταν, εἶχε ἐπιλέξει στὴν ἀρχὴ τὴν Τροία. Ἐκεῖ ἤθελε νὰ χτίσει τὴν πρωτεύουσα. Τὰ λέει ὁ ἱστορικὸς Σωζομενός. Ἐν συνεχείᾳ ὅμως κατάλαβε τὴ σημασία τῆς περιοχῆς τοῦ παλαιοῦ Βυζαντίου, ποὺ ἦταν ἐρείπια τώρα, ποὺ ἔλεγχε τὸ πέρασμα πρὸς τὴ Μαύρην θάλασσα, τὰ στενὰ δηλαδή τοῦ Βοσπόρου. Ὁ Παπαρηγόπουλος τὸ εἶχε ἐπιχειρήσει, ὁ Γίββων τὸ εἶχε ἐπιχειρήσει καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἱστορικοί, μέτρησαν τὴν ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη μέχρι τὴ Θούλη τῆς Ἰσλανδίας καὶ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη μέχρι τὴν Κίνα. Εἶναι περίπου τὰ ἴδια χιλιόμετρα. Ἀντελήφθη ὁ Κωνσταντῖνος ὅτι τὸ κέντρο τοῦ κόσμου ἦταν αὕτὴ ἡ νέα πόλη. Μάλιστα ὅταν ἐχάρασε τὴν πόλη, τὸν ρωτοῦσαν οἱ ἀξιωματικοί: «ποὺ μᾶς πᾶς, πολὺ μακριὰ χαράσσεις τὰ ὅρια τῆς πόλης». Ἔχουμε δεύτερη χάραξη μὲ τὸν Θεοδόσιο καὶ τρίτη χάραξη μὲ τὸν Ἰουστινιανὸ καὶ μετέπειτα. Ὁ Κωνσταντῖνος εἶπε: «δὲν μπορῶ νὰ σταματήσω γιατί μὲ ὁδηγεῖ αὐτὸς μπροστά». Δηλαδή ἐπεκαλέσθη ὑπερφυσικὲς παρεμβάσεις, κάποιος ἄγγελος, ποὺ ὁδηγοῦσε τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο. Αὐτό, ἢ εἶναι ἀλήθεια, ἢ εἶναι ψέμα, δὲν εἶναι τὸ πρόβλημά μας. Τὸ πρόβλημα εἶναι ἡ διορατικότητα καὶ ἡ ὀξυδέρκεια αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ νὰ ἀναγνωρίσει τὸν ρόλο ποὺ ἐπρόκειτο νὰ παίξει ἡ Κωνσταντινούπολη, ἡ Νέα Ρώμη δηλαδή, στὴν περιοχὴ αὕτῃ.

Ἐγινε ὁ αὐτοκράτωρ ὁ ὁποῖος δὲν ἔχασε κανένα πόλεμο. Δὲ νικήθηκε ποτὲ οὔτε ἐσωτερικά, οὔτε ἐξωτερικά. Κατήργησε τὸ σῶμα τῶν πραιτοριανῶν, ποὺ εἶχαν φτάσει στὸ σημεῖο νὰ θεωροῦνται οἱ κύριοι τῶν αὐτοκρατόρων, κατήργησε τὴν ποινὴ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, ἀνανέωσε τὸ οἰκογενειακὸ δίκαιο, κατεδίκασε τὴ μοιχεία ὅπως εἶδαμε, μὲ νόμους ἀνύψωσε τὴ θέση τῆς μητέρας, προστάτεψε τὴν οἰκογένεια καὶ τὰ παιδιὰ ἀπ' τὴν κατάχρηση τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ τὰ κορίτσια ἀπ' τὴν ἀπαγωγή. Ρύθμισε τὰ ζητήματα διαζυγίου, κληρονομίας, προίκας, κοκ. Ὅλη ἡ πολιτεία του δείχνει ὅτι ἐνεργοῦσε ὡς χριστιανός. Μὲ νόμο τιμωροῦσε ἐκείνους ποὺ προξενοῦσαν τὸν θάνατο τῶν σκλάβων καὶ περιορίσει τὴ βία καὶ τὴ σωματικὴ τιμωρία. Μάλιστα κάτι σημαντικότερο γιὰ τὸν 4ο αἰῶνα: ἀπαγορεύει τὸν στιγματισμὸ στὰ πρόσωπα τῶν σκλάβων. Εἶχαν τὴ συνήθεια δηλαδὴ νὰ στιγματίζουν μὲ σπαθί, καμένο σπαθί, τὰ πρόσωπα τῶν σκλάβων. Καὶ ἔλεγε ὅτι τὸ πρόσωπο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μᾶς φέρει εἰς τὸν Θεόν. Τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἀφοῦ πλαστήκαμε ἔτσι. Πῶς εἶναι δυνατόν λοιπὸν νὰ ἀχρειώνεται ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στοὺς σκλάβους; Δὲν ξέρω πόσοι χριστιανοὶ ἐνεργοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Ἐπέφερε τὴν εἰρήνευση καὶ τὸ τελευταῖο ἐρώτημα:

Ποιὰ ἡ σχέση του μὲ τὸν Χριστιανισμό

Ποιὰ ἡ σχέση τοῦ μὲ τὸν Χριστιανισμό. Ἔχουν γραφεῖ πολλά. Ἑκατοντάδες, γιὰ νὰ μὴν πῶ χιλιάδες βιβλία καὶ ἄρθρα. Μιλοῦν γιὰ σκοπιμότητα, καὶ σὰς μίλησα ἤδη γιὰ τὸν Χριστιανισμό ὡς μειοψηφία. Ὁ δάσκαλός μας, ὁ μακαρίτης Ἀνδρέας Φυτράκης, τὸ 1945 κατέθεσε τὴ διδακτορικὴ του διατριβὴ μὲ τὸν τίτλο «Ἡ πίστις τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ». Μελετώντας ὅλες τὶς ἀρχαῖες καὶ τὶς νεότερες πηγές, ὑπογραμμίζει τὴν τιμὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς μάρτυρες. Ἀπεδέχετο πληρέστατα τὴν περὶ τοῦ μαρτυρεῖν καὶ μαρτύρων θεολογία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Μάλιστα γονυπετὴς προσήυχετο μπροστὰ στοὺς μάρτυρες, κατεσκεύασε δὲ μαρτύριον, τόπον συναγωγῆς λειψάνων – ἤθελε νὰ συναγάγει, νὰ συγκεντρώσει τὰ λείψανα τῶν ἀποστόλων – σ’ αὐτὸ θὰ προχωρήσει ὁ Κωνσταντῖνος ὁ γιός του, δὲν ἐτελεσφόρησε: ἕξι ἀποστόλων βρῆκαν τὰ λείψανα – δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς ἀπασχολήσω τώρα μὲ αὐτό, γιὰ νὰ ταφεῖ μεταξὺ τῶν μαρτύρων. Ἐνα ἄλλο χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμία νὰ βαπτισθεῖ στὸν Ἰορδάνη διότι ἔμαθε ὅτι ὁ Ἰορδάνης ἔχει ἁγιαστικὰ ὕδατα λόγῳ τῆς ἐκεῖ Βαπτίσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Προσέξτε: κι ἂν βαπτίστηκε περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ποὺ δὲν ἤξερε ὁ Κωνσταντῖνος πότε θὰ ἔρθει – ὅπως κανεῖς μας δὲν ξέρει, ἐγὼ δὲν ξέρω ἂν θὰ βγῶ ἔξω ἀπὸ τὴ θύρα ζωντανὸς ὄρθιος καὶ ἂν δὲν πάω γιὰ νὰ κηδευθῶ στὴν Ἀθήνα. Κανεῖς δὲν ξέρει τὴν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς του.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐφήρμοζε τὴν πρακτικὴ τῶν Χριστιανῶν τῆς ἐποχῆς του. Εἶναι παιδὶ τῆς ἐποχῆς του. Θέτω ἐρώτημα σεβαστοὶ πατέρες καὶ θεολόγοι, θέτω ἐρώτημα πολλὰς φορὲς στὴ σχολή, χάριν λογοπαιγνίου, ποῦ κοινωνοῦσαν στὴν Ἀθήνα ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος; Πουθενὰ δὲν κοινωνοῦσαν. Ἐκκλησιάζοντο εἰς τοὺς ἁγίους Ἰσιδώρους ποὺ λέμε σήμερα, στὸ ἐκκλησιάκι ἐκεῖ στὸ Λυκαβηττό, ἀλλὰ ἐβαπτίστηκαν γύρω στὰ τριανταδύο τοὺς χρόνια. Ἐὰν δὲν γύριζαν ἀπὸ ὅλους τοὺς πνευματικούς νὰ αἰσθανθοῦν ὅτι προχωροῦν στὴν κάθαρση τῆς καρδιάς, δὲν ἐβαπτίζοντο. Καταλαβαίνετε λοιπὸν ὅτι ἦταν κοινὴ συνήθεια. Ποιὸς ἦταν ὁ πνευματικὸς τοῦ Κωνσταντίνου. Δὲν ἦταν ὁ Εὐσέβιος Νικομηδείας. Ἦσαν φίλοι, ἐγνωρίζοντο ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρικὴ του περίοδο. Γι’ αὐτὸ τὸ λόγο ζήτησε στὶς τελευταῖες στιγμὲς ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο Νικομηδείας – ποῦ ἦταν διάμεσος πρωτεύουσα μεταξὺ Παλαιᾶς καὶ Νέας Ρώμης – νὰ βαπτιστεῖ. Καὶ λένε, μὰ πῆρε βάπτισμα εἰδωλολάτρη. Ἀφῆστε τὸν Θεὸν νὰ κάνει αὐτὸ ποὺ θέλει. Καὶ θὰ σᾶς πῶ γιατί ὁ Θεὸς κάνει αὐτὸ ποὺ θέλει. Ὅταν ὁ ἕνας δὲν ἔχει συνείδηση ὅτι ὁ ἄλλος εἶναι εἰδωλολάτρης τότε κανεῖς λόγος δὲ μπορεῖ νὰ γίνει γι’ αὐτὸ τὸ θέμα. Ἀπλούστατα, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος πνευματικὸ σύμβουλο εἶχε μία μεγάλη ἀσκητικὴ μορφή τῆς ἐποχῆς, τὸν Ὅσιο Κορδοῦης. Μὲ αὐτὸν συνελέγετο, μὲ ἕναν μεγάλον ἅγιον τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κόρδοβας τῆς Ἰσπανίας, Ὅσιος Κορδοῦης. Ἡ Ἐκκλησία τὸν τιμᾷ ὄχι γι’ αὐτὰ τὰ ὁποῖα λέγουν συνήθως, ὄχι γιατί προσέφερε

εὐεργεσίες καὶ λοιπά.

Γιὰ νὰ καταλάβετε γιατί τὸν τιμᾶμε ὡς ὀρθόδοξο, ἀνοίξτε τὸ μηναῖο τῆς 21ης Μαΐου γιὰ νὰ δεῖτε τὶς ἀκολουθίες, τὰ τροπάρια ποὺ ἀναφέρονται στὸν ἅγιο Κωνσταντῖνο καὶ στὴν ἁγία Ἑλένη. Πρῶτος λόγος: «ὡς ὁ Παῦλος οὐρανόθεν τὴν κλῆσιν ἐδέξατο.» Ὅταν ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐπήγαινε εἰς τὸν Κορνήλιον, ἔλεγεν εἰς τὸν Χριστὸν: «μὰ ποῦ νὰ πάω;» ποὺ τοῦ ἐμφανίσθη σὲ ὄραμα. Καὶ τοῦ ἔλεγε «ἂ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κρίνεις» – μὴ μολύνεις τὰ πράγματα ποὺ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε. Καὶ ὅταν πῆγε στὸν Κορνήλιο τὸν ἐκατόνταρχο τὸν Ρωμαῖο, τὸν βρῆκε νὰ ἔχει θεοπτικές ἐμπειρίες. Ὅποτε, τὰ εἶχε ἐτοιμάσει ὅλα ὁ ἴδιος ὁ Θεός! Καὶ τότε ὁ Πέτρος ὑποχώρησε καὶ ἔκανε αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε νὰ κάνει, νὰ βαπτίσει τὸν Κορνήλιο, ποὺ εἶχε χρόνο μπροστὰ τοῦ ζωῆς γιὰ νὰ βαπτιστεῖ. Ἐπομένως, καὶ στὴν περίπτωση αὐτή, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, «οὐρανόθεν τὴν κλῆσιν ἐδέξατο», ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Αὐτὸ εἶναι σημαντικότερο. Βέβαια, κάποιος μοῦ ἔλεγε, μὰ εἶναι βέβαιο; Ἀφοῦ φτάνει στὰ ὄρια τοῦ θρύλου, κι αὐτὸ μολονότι ἔχουμε ἀρχαῖες πηγές ποὺ μαρτυροῦν τὸ ὄραμα ἢ τὸ θεοπτικὸ βίωμα ποὺ ἔζησε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Ἐμένα μὲ ἐνδιαφέρουν, σεβαστοὶ πατέρες, τὰ ἀγιολογικὰ κριτήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ποῦ στηριζόμαστε. Ὅχι βοήθησε, ἔδωσε, ἔχτισε καμπαναριὰ καὶ ναοὺς καὶ ἄλλα. Ξέρετε, ἡ Ὁρθοδοξία σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν παπισμὸ, τὸ λέγω γι' αὐτοὺς ποὺ δὲν τὸ ξέρουν, δὲν ἀγιοποιεῖ κανέναν. Ἀγιοποίηση, παρακαλῶ νὰ ξεχαστεῖ ὁ ὅρος. Εἶναι βλασφημία. Δὲν ὑπάρχει ἀγιο-ποίηση στὴν Ὁρθόδοξη, στοὺς ἁγίους Πατέρες. Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τί ὑπάρχει: ἀναγνώριση τῆς ἀγιότητος. Ὁ Θεὸς μὲ ἔκτατες ἐπεμβάσεις, μὲ λείψανα ποὺ εὐωδιάζουν, ποὺ θαυματουργοῦν, μὲ τὰ λείψανα καὶ μὲ τὶς θεοσημεῖες αὐτὲς ἀποδεικνύει τὴν ἐπέμβασή του στὴ συγκεκριμένη περίπτωση. Τότε τιμᾶμε τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διατηρηθέντα καὶ ἀναγνωρισθέντα ἅγιο.

Τὸ δεύτερο εἶναι, στὴν Κωνσταντινούπολη, οἱ ντόπιοι ἐκεῖ, ἔλεγαν καὶ ἔψαλαν ὅτι ἡ λάρνακα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου βρῦει ἰάματα. Ἐὰν πάει κανεὶς στὴν Κέρκυρα, συγχωρῆστε μου αὐτὴ τὴν ἀναφορά, καὶ πεῖ ὅτι ἡ λάρναξ τοῦ Μεταλληνοῦ βρῦει ἰάματα θὰ γελάσει ὁ κάθε ἕνας. Διότι ὄχι δὲν πέθανε ἀκόμη ἀλλὰ διότι δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ θεραπεύει τὸ ἀγίασμα ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸν τάφο. Γιὰ νὰ τὸ λένε γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο δὲν ξεγελιῶνται οἱ ντόπιοι τουλάχιστον. Ὁ ἱστορικὸς Σωζομενὸς λέγει πάλι γιὰ τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα «τὰ δὲ θαυμάσια αὐτοῦ ἴασι...» τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα. Καὶ τὸ τρίτον εἶναι ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος «ἐκράτυνε τὴν πίστιν τῆς Νικαίας», μὲ τὸ νὰ ἐπιτρέψει νὰ συγκληθεῖ ἡ Σύνοδος καὶ νὰ ἀποφασίζει ἡ Σύνοδος, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ ἀνεδείχθη ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐκράτυνε, ἰσχυροποίησε πραγματικὰ τὴν πίστιν τῶν Ὁρθοδόξων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα ἐνθυμεῖσθε, λέγεται χαρακτηριστικά, καὶ τὸ σύμβολον ἐπλήρωσε. Ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἐπικυρώνει μὲ τὸ θαῦμα τῆς κεράμου τὸ σύμβολο. Ὁ Κωνσταντῖνος

ἀπλῶς κρατύνει τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἔμπνευσιν νὰ αὐτοκαταργηθεῖ ἀπὸ κύριος τοῦ κόσμου καὶ νὰ δεχθεῖ τὸν Συνοδικὸν θεσμόν. Μιὰ τελικὴ κρίσις, δυὸ λόγια τοῦ Κωνσταντίνου Παπαρηγοπούλου. Ἔχω κάνει μίαν σχετικὴ μελέτη στὸν Παπαρηγόπουλο καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀναφέρομαι συχνὰ σ' αὐτόν. Λέει ὁ Παπαρηγόπουλος: «καὶ ἂν ἀκόμα διέπραξε καὶ κάποια ἀνομήματα ὁ Κωνσταντῖνος, αὐτὸ δὲν ὀφείλεται – ἀπλουστεύω τὴ γλώσσα – σὲ ἀγριότητα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ γιατί ὁ ἴδιος γεννήθηκε καὶ ἔζησε μέσα σὲ καθιερωμένες ἀπὸ αἰῶνες ὀλέθριες ἑξέεις καὶ παραδόσεις. Οἱ προκάτοχοι καὶ οἱ συνάρχοντές του, κανένα δὲ σεβάσθησαν θεῖο ἢ ἀνθρώπινο νόμο. Εἶναι ἀπορίας ἄξιο ὅμως καὶ θαυμασμοῦ, ὅτι κατανικώντας τόσο μεγάλους πειρασμούς, κατόρθωσε νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὶς ἀρχές τοῦ Εὐαγγελίου.» Αὐτὰ λέει ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος.

Εὐχαριστῶ.

π. Γεώργιος Μεταλληνός - Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια

Νεοπαγανιστικὲς ἀπάτες / Ἀπάντηση στὶς συκοφαντίες τοῦ Νεοπαγανισμοῦ

Πηγή: Ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία: Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, Μάιος 2007

Προέλευση

κειμένου:

www.oodegr.com/neopaganismos/sykofanties/kwnst2.htm